

ISSN 2227-7404

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ
ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ імені П. Л. ШУПИКА

**ЗБІРНИК
НАУКОВИХ ПРАЦЬ
СПІВРОБІТНИКІВ НМАПО
імені П. Л. Шупика**

ВИПУСК 32

Київ — 2018

и
робо-
три-
юго
нні
ен-
ної
юю
сий
ти-
зи-
ми.
ш-
го
ів.
а-
д-
е-
ку
ті
за
з-
л-
5

У 32 випуску Збірника наукових праць висвітлені актуальні питання внутрішніх хвороб, акушерства та гінекології, нейрохірургії, педіатрії, урології, інфекційних хвороб, кардіології, оториноларингології, онкології, анестезіології та інтенсивної терапії, шкірних та венеричних хвороб, стоматології, імунології та алергології, соціальної медицини, гігієни, епідеміології, технології ліків та організації фармацевтичної справи, фармацевтичної хімії та фармакогнозії, стандартизації та організації виробництва лікарських засобів.

Збірник розрахований на сімейних лікарів, акушер-гінекологів, педіатрів, нейрохірургів, урологів, інфекціоністів, кардіологів, оториноларингологів, офтальмологів, анестезіологів, дерматовенерологів, стоматологів, імунологів та алергологів, фахівців соціальної медицини, гігієни, епідеміологів, фахівців технології ліків і організації фармацевтичної справи, а також на науково-педагогічних працівників вищих навчальних закладів.

Головний редактор: академік НАМН України, професор Ю. В. Вороненко

Науковий редактор: д. мед. н., професор І. С. Зозуля

Заступник наукового редактора: д. мед. н., професор Н. О. Саничук

Редакційна колегія: Абізов Р. А.— д. мед. н., професор; Бенетова Г. В.— д. мед. н., професор; Березний В. В.— д. мед. н., професор; Біда В. І.— д. мед. н., професор; Білолицька Г. Ф.— д. мед. н., професор; Білошцький В. В.— д. мед. н., професор; Біліва А. В.— д. мед. н., професор; Бондаренко А. В.— д. мед. н., доцент; Бугро В. І.— д. мед. н., доцент; Буднікова Т. М.— д. фарм. н., професор; Варвонич Д. В.— д. мед. н., ст. м. сп.; Владиченко Ю. П.— чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор; Вітошська О. П.— д. мед. н., професор; Волянська С. О.— чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор; Волянська С. В.— д. мед. н., доцент; Волоха А. П.— д. мед. н., професор; Вороненко Ю. В.— академік НАМН України; д. мед. н., професор; Гавриленко Т. І.— д. біол. н., професор; Георгієв М. А.— д. мед. н., професор; Гладух С. В.— д. фарм. н., професор; Гуменюк Ф. С.— д. мед. н., професор; Гонда Н. Г.— д. мед. н., професор; Гопомченко Ю. І.— д. мед. н., професор; Голубовський О. В.— д. мед. н., професор; Гончарук О. М.— д. мед. н., професор; Горачук В. В.— д. мед. н., професор; Горбунова О. В.— д. мед. н., доцент; Горovenko H. G.— д. мед. н., професор; Горинченко І. І.— д. мед. н., професор; Грищенко О. М.— д. фарм. н., професор; Гуляченко А. В.— д. фарм. н., професор; Турченко Ю. М.— д. мед. н., професор; Давтян Л. Л.— д. фарм. н., професор; Дівошнік В. В.— д. мед. н., професор; Долженко М. М.— д. мед. н., професор; Дрогомирська М. С.— д. мед. н., професор; Дула О. К.— д. мед. н., професор; Жук С. І.— д. мед. н., професор; Жабодон Г. М.— чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор; Жарінов О. Й.— д. мед. н., професор; Заболотний Д. І.— академік НАМН України; д. мед. н., професор; Загорін В. А.— д. фарм. н., професор; Загоронка В. І.— д. мед. н., професор; Зграбловська Л. В.— д. мед. н., доцент; Зозуля А. І.— д. мед. н., професор; Зозуля І. С.— д. мед. н., професор; Іванів Д. Д.— д. мед. н., професор; Івахнюк О. П.— д. мед. н., професор; Кабанчик А. В.— д. фарм. н., професор; Калашніков В. К.— д. мед. н., професор; Калужник П. Д.— д. мед. н., професор; Камінський В. В.— чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор; Калпауєв А. Г.— д. фарм. н., доцент; Кирич Д. Л.— д. мед. н., професор; Коваленко В. М.— академік НАМН України; д. мед. н., професор; Коваленко О. С.— д. мед. н., професор; Козарні І. П.— д. мед. н., професор; Коваленко М. М.— д. мед. н., професор; Коновалова Ю. О.— д. фарм. н., професор; Коритний Р. С.— д. фарм. н., професор; Корольова Ж. В.— д. мед. н., професор; Косаківська А. Л.— д. мед. н., професор; Кузнецова Л. В.— д. мед. н., професор; Літуч В. І.— д. мед. н., доцент; Літуч О. І.— д. мед. н., професор; Лоскутов О. А.— д. мед. н., професор; Малица І. Р.— д. мед. н., професор; Маньковський Б. М.— чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор; Марієвський В. Ф.— д. мед. н., професор; Марушко Т. В.— д. мед. н., професор; Мазалуч В. М.— д. мед. н., доцент; Матвійський С. Ю.— д. мед. н., професор; Мещак О. П.— д. мед. н., професор; Охотнікова О. М.— д. мед. н., професор; Павленко О. В.— д. мед. н., професор; Падяченко С. Г.— академік НАМН України; д. мед. н., професор; Педченко Ю. С.— д. мед. н., доцент; Петренко О. В.— д. мед. н., професор; Пиріт Л. А.— академік НАМН України та чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор; Пішанка Г. Ю.— д. мед. н., професор; Пільняк А. М.— д. мед. н., доцент; Поліщук М. С.— чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор; Піномаренко М. С.— д. фарм. н., професор; Ріков С. О.— д. мед. н., професор; Рубан О. А.— д. фарм. н., професор; Савицька Н. О.— д. мед. н., професор; Сагалевич А. І.— д. мед. н., доцент; Саломона Г. Г.— д. мед. н., професор; Савицький В. В.— д. мед. н., професор; Сіранко Ю. М.— д. мед. н., професор; Слабій Г. О.— д. мед. н., професор; Слободян Т. М.— д. мед. н., професор; Соколов Ю. Ю.— д. мед. н., професор; Соколов Ю. М.— чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор; Стадник Л. А.— д. мед. н., професор; Стрельников П. С.— д. фарм. н., професор; Сусликова Л. В.— д. мед. н., професор; Сушко Ю. О.— д. мед. н., професор; Тамарасяк О. О.— д. мед. н., професор; Таченко О. В.— д. мед. н., професор; Тодуров Б. М.— чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор; Толстанов О. К.— д. мед. н., професор; Трещинська М. А.— д. мед. н., доцент; Трохимчук В. В.— д. фарм. н., професор; Фещенко Ю. І.— академік НАМН України; д. мед. н., професор; Харченко Н. В.— чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор; Хоменко І. М.— д. мед. н., професор; Цеплюк В. О.— д. мед. н., професор; Цимбалюк В. І.— академік НАМН України; д. мед. н., професор; Чернишова Л. І.— д. мед. н., професор; Шаргородська І. В.— д. мед. н., доцент; Швець Н. І.— д. мед. н., професор; Шкорботна В. О.— д. мед. н., професор; Шматенко О. П.— д. фарм. н., професор; Шуба Н. М.— д. мед. н., професор; Шунько С. С.— чл.-кор. НАМН України; д. мед. н., професор.

РЕКОМЕНДОВАНО: Вченою радою Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шуплика МОЗ України, Протокол № 10 від 12.12.2018 р.

АТЕСТОВАНО

Видано атестаційною комісією України, Постанова Президія ВАК України від 10.02.2010, № 1-05/1

медичні, фармацевтичні науки

ПЕРЕРЕСТРОВАНО

Департаментом атестації кадрів вищої кваліфікації, Наказ Міністерства освіти і науки України № 528 від 12.05.2015, медичні, фармацевтичні науки

Збірник включено в наукометричні бази даних: міжнародна наукометрична база «Google Scholar», реферативна база даних «Україніка наукова».

Збірник реферується Інститутом проблем реєстрації інформації НАН України.

Друкується згідно свідоцтва про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготовлення і розповсюдження видавничої продукції—серія ДК № 3617

Видається збірник з 1999 року, засновник та видавець: Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шуплика. Періодичність виходу—чотири рази на рік.

Наглядає за виконанням та виходом д. фарм. н., доц. А. О. Дроздова

Відповідальні за редактування та комп'ютерне упорядкування: І. В. Дайсь, О. С. Смильок

Розробники випускової версії: д. мед. н., доцент П. Ю. Лішман

Рекламує д. мед. н., проф. Руденко В. В.

д. мед. н., проф. академік НАМН України Сердюк А. М.

Рекламує також збірник авторський колектив без ініціалів, звертаючись до коректування в окремих випусках. Відповідальність за вміст статій, статей, тезисів, листів та інших даних несуть автори.

© Національна медична академія післядипломної освіти імені П. Л. Шуплика, 2018

MINISTRY OF PUBLIC HEALTH OF UKRAINE

SHUPYK NATIONAL MEDICAL ACADEMY OF POSTGRADUATE EDUCATION

COLLECTION
OF SCIENTIFIC WORKS
of STAFF MEMBERS
of NMAPE

EDITION 32

Kyiv — 2018

ВІТІ

ої обо-
і при-
инного
днанні

имен-
торної
азвою
і який
і мети-

стеви-
ками.

утріш-
зового

днів.

юї га-
пред-
ми ре-

Дцінку
вності
ка, за
ні, за-
вари-

**МЕДИКО-ПРОФІЛАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ОРГАНІЗОВАНОГО ДИТИНСТВА В УМОВАХ
РОЗБУДОВИ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО
ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ***І. М. Хоменко, О. П. Івахно, І. П. Козярін, Н. Ф. Дубова,
Н. М. Захарова, Я. В. Першегуба*Національна медична академія післядипломної освіти
імені П. Л. Шупика, м. Київ

Вступ. Сучасна кадрова політика в охороні здоров'я України має базуватися на визначенні пріоритетів на майбутнє, а саме на стані здоров'я підростаючого покоління.

Створення безпечних умов життєдіяльності протягом усього періоду дитинства є завданням першочергового значення. В Україні налічується більше 30 тисяч закладів дошкільної та загальної середньої освіти, в яких навчається понад 5 млн дітей, і від організації медичного обслуговування безпосередньо у закладі залежить їх здоров'я.

У зв'язку з реформуванням медичної сфери внесені зміни до схеми медичного забезпечення організованого дитинства, з акцентом на центри первинної медичної допомоги, що потребує наукового обґрунтування та систематизації.

Мета. Формування профілактичної моделі медицини дитинства в умовах розбудови громадського здоров'я в Україні.

Матеріали та методи. Проведено аналіз наукової та чинної нормативно-правової бази з систем надання медико-профілактичної допомоги дітям, що висвітлює цілу низку проблемних питань, які покладено в основу соціологічних досліджень щодо рівня медицини дитинства в умовах реформи медичної сфери.

Для оцінки організації медичного обслуговування дітей в центрах первинної медичної допомоги і закладах загальної освіти нами розроблено дві анкети, які включали 16 та 15 питань відповідно. До кожного питання першої анкети були розроблені від 2 до 8 варіантів відповідей та понад 80 позицій в цілому — у другій.

В якості експертів виступали лікарі-педіатри, лікарі загальної практики-сімейної медицини центрів ПМД та медичні працівники закладів загальної середньої освіти м. Києва, Київської, Кіровоград-

ської та Чернігівської областей. Загальна чисельність експертів скла-
ла 115 осіб із середнім стажем роботи до 20 років.

Результати. Визначено дві можливі форми надання медичних послуг дітям безпосередньо у освітньому закладі: отримання ліцензії МОЗ України на медичну практику за чинним законодавством України кожним закладом освіти або вирішення цього питання за участю центрів ПМД, які уже мають відповідну ліцензію, та забезпечити їх представників відповідними приміщеннями за сучасними вимогами будівельних, санітарних та протипожежних норм.

Висновки. Найдоцільнішим кадровим складом медичного забезпечення окремого закладу освіти є дві посади: лікаря-педіатра та медичної сестри (43,84±5,81 % позитивних рішень експертів).

Навантаження на лікаря-педіатра не має перевищувати 800 дітей у віці від народження до 18 років життя (підтримали цю позицію 67,12±5,05 % спеціалістів-експертів), а для лікарів загальної практики — сімейної медицини — не більше 30 % дітей у віці 11–18 років у загальній структурі їх пацієнтів.

Порядок медичного обслуговування організованого дитинства має бути визначений на рівні МОЗ України (90,41±3,45 % експертних рішень), а оцінка показників здоров'я дитини є функціональним обов'язком лікаря (61,64±5,69 % позитивних відповідей).

Активне управління процесами формування здоров'я дітей в умовах та режимі реального часу з прогнозом на перспективу є одним з найважливіших завдань сучасної системи громадського здоров'я.

Ключові слова: громадське здоров'я, здоров'я дитячого населення, організація медичної допомоги дітям, первина медична допомога, профілактична медицина, післядипломна освіта лікарів.

Вступ. Сучасна кадрова політика в охороні здоров'я України має базуватися на визначенні пріоритетів на майбутнє, а саме на стані здоров'я підростаючого покоління.

Створення безпечних умов життєдіяльності протягом усього періоду дитинства є завданням першочергового значення. В Україні налічується більше 30 тисяч закладів дошкільної та загальної середньої освіти, в яких навчається понад 5 млн дітей, і від організації медичного обслуговування безпосередньо у закладі залежить їх здоров'я.

У зв'язку з реформуванням медичної сфери внесені зміни до схеми медичного забезпечення організованого дитинства, з акцен-

ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА

том на центри первинної медичної допомоги, що потребує наукового обґрунтування та систематизації.

Мета. Формування профілактичної моделі медицини дитинства в умовах розбудови громадського здоров'я в Україні.

Матеріали та методи. У 2018 році кафедрою громадського здоров'я НМАПО імені П. Л. Шупика обґрунтована програма та розроблені соціологічні методи дослідження з питань медичного забезпечення організованих колективів дітей на базі центрів первинної медико-санітарної допомоги (ЦПМСД) та закладів загальної середньої освіти (ЗЗСО) в умовах реформування охорони здоров'я України та розбудови системи громадського здоров'я. Програма дослідження включає: вивчення системи надання медичних послуг організованим колективам дітей за чинною нормативно-правовою базою, аналізом наукових джерел; оцінку організації медичного обслуговування організованого дитинства в умовах центрів ПМД; організацію медичного обслуговування дітей в умовах закладу загальної середньої освіти (улаштування медичного блоку, штатне забезпечення медичними працівниками, ведення медичної документації, реалізація профілактичної роботи, створення безпечних умов навчання дітей, протиепідемічні заходи); обґрунтування профілактичної моделі медицини дитинства в умовах розбудови громадського здоров'я (на рівні ЗЗСО, центрів ПМД); механізми співпраці медичної служби ЦПМСД та ЗЗСО; впровадження результатів дослідження (навчально-методичні посібники, статті).

Нами проведений аналіз наукової та нормативно-правової документації щодо організації медичного обслуговування організованого дитинства в Україні, країнах ЄС [1–14]; розроблені анкети для лікарів ЦПМСД та медичних працівників ЗЗСО. Перша анкета включала 16 питань з можливими варіантами відповідей — від 2–4 до 6–8 до кожного, друга — передбачала 15 питань з більше, ніж 80 варіантами відповідей в цілому.

У якості експертів виступили 115 лікарів-педіатрів та лікарів ЗП-СМ ЦПМСД міста Києва, Київської, Кіровоградської та Чернігівської областей, які навчалися на циклах тематичного удосконалення кафедри, та медичні працівники 13 ЗЗСО.

Статистична обробка отриманої інформації проводилась за загальноприйнятими методами з розрахунком середніх величин та їх похибки для екстенсивних відносних показників.

ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА

Результати. Аналіз наукових джерел у сфері охорони здоров'я дитячого населення показав невизначеність в організації медичного обслуговування дитячих колективів. У зв'язку з реформуванням охорони здоров'я України з акцентом на первинну медичну допомогу населенню країни, в тому числі і дитячому, освітні заклади для дітей залишилися без систематичного медичного нагляду, який включає не тільки надання екстреної медичної допомоги, але й дотримання безпечних умов перебування дітей у закладі, проведення профілактичних заходів зі збереження та зміцнення їхнього здоров'я. Тому, необхідність створення чіткої позиції щодо розвитку сучасної медицини дитинства, як складової в системі охорони здоров'я країни, розбудови громадського здоров'я, є нагальним і вкрай актуальним [1–13].

Проблемні питання включені до форм соціологічних досліджень щодо медичного обслуговування дитячих контингентів на базі ЦПМСД та ЗЗСО.

У якості експертів виступили лікарі-педіатри, лікарі ЗП-СМ ЦПМСД та медичні працівники ЗЗСО. Серед лікарів ЦПМСД більшість склали фахівці за віком 41–60 та 26–40 років ($54,84 \pm 5,16\%$ і $32,26 \pm 5,64\%$ відповідно), в основному жінки — $91,40 \pm 2,91\%$, за спеціальністю «Педіатрія» — $70,97 \pm 4,71\%$, зі стажем роботи до 20 років — $66,67 \pm 5,15\%$. Молоді фахівці зі стажем роботи до 5 років ($17,21 \pm 3,91\%$) висловили також своє бачення організації медичного обслуговування дітей в сучасних умовах розвитку медичної сфери.

Інформатизацію охорони здоров'я України підтримали $75,57 \pm 4,45\%$ респондентів, із них вказали на наявність ПК та інтернету на робочому місці $66,67 \pm 4,89\%$ і $67,12 \pm 5,5\%$ фахівців відповідно, але мобільним зв'язком на сьогодні забезпечені лише $11,83 \pm 3,35\%$ лікарів.

До введення нової системи медичного обслуговування населення України ще не готові всі заклади ПМД. З необхідністю медичного обслуговування дітей за викликами додому погодилися $33,33 \pm 4,89\%$ лікарів.

Проведення профілактичних медичних оглядів дітей на базі ЦПМСД створює деякі проблеми щодо їх організації — одночасно до лікаря звертається до 30 і більше пацієнтів, що зменшує час на огляд кожної дитини та знижує його ефективність. Третина експертів ($35,48 \pm 4,96\%$) вважають за доцільне обмежити кількість дітей на прийомі до 15–20 осіб, $15,05 \pm 3,71\%$ — до 6–10 пацієнтів, а $19,35 \pm 4,1\%$

ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА

гічного персоналу закладу; організація госпіталізації при порушенні стану здоров'я дітей та інформування про це батьків дитини; надання невідкладної медичної допомоги; виконання протиепідемічних заходів; оздоровлення дітей за рекомендаціями лікаря входить до функціональних обов'язків медичного персоналу ЗЗСО, визначених Постановою КМ України № 1318 [3]. Тільки у чотирьох випадках медичні сестри не вказали на оздоровлення дітей за рекомендаціями лікарів, що свідчить про існуючі недоліки у можливостях закладів освіти з організації та проведення таких в умовах функціонування медичних блоків або відсутність такої інформації у висновках про стан здоров'я дітей після медичних оглядів. На доцільність оздоровчої програми для дітей в умовах освітнього закладу вказує також неможливість відлучення дитини від школи під час навчального процесу до лікувально-профілактичного закладу з метою безпеки дитини та відповідальність адміністрації закладу за її життя та здоров'я.

Підсумовуючи результати соціологічних досліджень щодо надання медичних послуг дітям в умовах закладу освіти, необхідно вказати на забезпечення Порядку медичного обслуговування організованих колективів дітей на рівні МОЗ України.

Висновки.

1. Організація медичного обслуговування колективів дітей в умовах освітнього закладу потребує наукового обґрунтування в руслі реформування сфери охорони здоров'я України та розбудови системи громадського здоров'я.

2. Із пропозицій щодо форми надання медичних послуг дітям безпосередньо у закладі освіти є два варіанти: отримання ліцензії МОЗ України на медичну практику за чинним законодавством України або вирішення питання за участю Центрів ПМД, які мають ліцензію, та підготувати відповідне приміщення за сучасними вимогами будівельних, санітарних та протипожежних стандартів.

3. Найдоцільнішим рівнем медичного забезпечення дітей в умовах закладу освіти визнано за участі лікаря-педіатра та медичної сестри — 43,84±5,81% пропозицій. Така організація медичної допомоги організованому дитинству функціонує у деяких країнах Західної Європи.

4. Навантаження на лікаря-педіатра у кількості 800 дітей у віці від народження до 18 років життя підтримали 67,12±5,5% спеціалістів-експертів. Лікарі ЗП-СМ мають бажання бачити у структурі своїх пацієнтів 30% дітей у віці 11–18 років.

ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА

5. Порядок медичного забезпечення організованого дитинства має бути визначений на рівні МОЗ України (90,41±3,45% експертних рішень). Оцінка показників здоров'я дитини є функціональним обов'язком лікаря (61,64±5,69% позитивних відповідей).

6. Для оптимізації динамічного спостереження за станом здоров'я дитячого населення в системі громадського здоров'я є важливим активне управління процесами формування здоров'я в умовах та режимі реального часу, з прогнозуванням на перспективу для прийняття виважених управлінських рішень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Снегірьов П. Національна стратегія охорони здоров'я: ініціативи з надр громадського сектору/ П. Снегірьов // Український медичний часопис. — 2018. — № 3 (125), Том 1. — С. 28–34.
2. Закон України «Про охорону дитинства» № 2402-Ш від 26 квітня 2001 року.
3. Постанова КМ України № 1318 від 8 грудня 2009 р. «Про затвердження Порядку здійснення медичного обслуговування учнів загальноосвітніх навчальних закладів» (Із змінами, внесеними згідно з Постановами КМ № 788 від 27.08.2010; № 252 від 14.01.2013; № 568 від 05.08.2015).
4. Наказ МОЗ України № 504 від 19.03.2018 р. Зареєстровано в Міністрстві України 21 березня 2018 р. за № 348/31800 «Про затвердження Порядку надання первинної медичної допомоги».
5. Наказ МОЗ України № 157 від 26.01.2018 р. «Про внесення змін до деяких наказів МОЗ України» // Управління закладом охорони здоров'я. — 2018. — № 3. — С. 6.
6. Наказ МОЗ України № 13 від 04.01.2018 р. «Про деякі питання застосування Україномовного варіанту Міжнародної класифікації первинної медичної допомоги (ICPC-2-E)» // Збірник нормативно-директивних документів з охорони здоров'я. — 2018. — № 2(205). — С. 32–52.
7. Закон України «Про ліцензування видів господарської діяльності» від 02.03.2015 № 222-VIII.
8. Наказ МОЗ України № 682 від 16.08.2010 р. Зареєстровано в Міністрстві України 10 вересня 2010 р. за № 794/18089 «Про удосконалення медичного обслуговування учнів загальноосвітніх навчальних закладів (Із змінами, внесеними згідно з наказом МОЗ України № 382 від 23.05.2012 р.)» // Збірник нормативно-директивних документів з охорони здоров'я. — 2012. — № 7. — С. 26–30.
9. Закон України «Про освіту» № 2145-VIII від 5 вересня 2017 року // Відомості ВР, 2017. — № 38–39.
10. Induction to "Diversity of Child Health Care in Europe: A Study of the European Pediatric Association / Union of National Pediatric Societies and Associations" / Jochen Ehrlich, Leula Namazova-Baranova, Massimo Pettoello-Mantovani, Plumx Metrics. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jpeds.2016.04.036>.
11. Textbook of Community and Social Pediatrics end Edition by S. R. Banerjee/ Jaypee Brothers Medical Pub: 2 edition (October 30, 2008). — Access: <https://www.amazon.com/Textbook—Community—Social—Pediatrics—Banerjee/dp/8184482868>.
12. Textbook of Childrens Environmental Health edited by Philip J. Landrigan and Ruth A. Etzel / Oxford Medicine Online. — Access: <https://global.oup.com/academic/product/textbook—of—childrens—environmental—health—97780199929573?cc=us&lang=en&rs>.

ПРОФИЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА

13. Неділько В. Школа повинна стати центром збереження здоров'я дітей.— Режим доступу://www. Vz. kiev. ua / chkiema-yakim-bude-rozlad-nazavtra.
14. Наказ МОЗ України від 03.09.2017 № 1073. Зареєстровано в Міністерстві України 02 жовтня 2017 р. за № 1296/31074 «Про затвердження норм фізіологічних потреб населення України в основних харчових речовинах і енергії».

Медико-профілактичне забезпечення організованого дитинства в умовах створення системи громадського здоров'я в Україні.

И. М. Хоменко, А. П. Ивахно, И. П. Козярин, Н. Ф. Дубовая, Н. М. Захарова, Я. В. Першегуба

Национальная медицинская академия последипломного образования имени П. Л. Шупика, г. Киев

Введение. Современная кадровая политика в здравоохранении Украины должна базироваться на определении приоритетов на будущее, а именно на состоянии здоровья подрастающего поколения.

Создание безопасных условий жизнедеятельности в течение всего периода детства является задачей первостепенного значения. В Украине насчитывается более 30 тыс. учреждений дошкольного и общего среднего образования, в которых обучается более 5 млн детей, и от организации медицинского обслуживания непосредственно в заведении зависит их здоровье.

В связи с реформированием медицинской сферы внесены изменения в схемы медицинского обеспечения организованного детства, с акцентом на центры первичной медицинской помощи, что требует научного обоснования и систематизации.

Цель. Формирование профилактической модели медицины детства в условиях развития общественного здоровья в Украине.

Материалы и методы. Проведен анализ научной и действующей нормативно-правовой базы по системам оказания медико-профилактической помощи детям, который позволил выделить целый ряд проблемных вопросов, положенных в основу социологических исследований данной научной работы для оценки медицинского обеспечения организованного детства в условиях реформы здравоохранения.

Для оценки организации медицинского обслуживания детей в ЦПМСД и учреждениях общего среднего образования нами разработаны две анкеты, которые включали 16 и 15 вопросов соответ-

ПРОФИЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА

ственно. К каждому вопросу первой анкеты было представлено от 2 до 8 вариантов ответов и более 80 вариантов — для другой. Ответы экспертов были использованы для проведения дальнейшего оценивания и анализа.

В качестве экспертов выступали врачи-педиатры, врачи общей практики-семейной медицины центров ПМД и медицинские работники учреждений общего среднего образования г. Киева, Киевской, Кировоградской и Черниговской областей. Общая численность экспертов составила 115 человек со средним стажем работы около 20 лет.

Результаты. Определены две возможные формы оказания медицинских услуг детям непосредственно в образовательном учреждении: получение лицензии МЗ Украины на медицинскую практику каждым учебным заведением или решение этого вопроса с участием центров ПМД, которые уже имеют соответствующую лицензию, и обеспечить их представителей соответствующими помещениями, отвечающими современным требованиям строительных, санитарных и противопожарных норм.

Выводы. Наиболее целесообразным и достаточным кадровым составом медицинского обеспечения отдельного образовательного заведения определены две должности: врач-педиатр и медицинская сестра ($43,84 \pm 5,81\%$ положительных решений экспертов).

Нагрузка на врача-педиатра не должна превышать 800 детей в возрасте от рождения до 18 лет жизни (поддержали эту позицию $67,12 \pm 5,05\%$ специалистов-экспертов), а для врачей общей практики — семейной медицины — не более 30% детей в возрасте 11–18 лет в структуре их пациентов.

Порядок медицинского обслуживания организованного детства должен быть определен на уровне МЗ Украины ($90,41 \pm 3,45\%$ экспертных решений), а оценка показателей здоровья является функциональной обязанностью врача, работающего в учреждении системы образования ($61,64 \pm 5,69\%$ положительных ответов).

Активное управление процессами формирования здоровья детей в условиях и режиме реального времени с прогнозом на перспективу является одной из важнейших задач современной системы общественного здоровья.

Ключевые слова: общественное здоровье, здоровье детского населения, организация медицинской помощи детям, первичная ме-

Medical and preventive support for organized childhood under the condition of public health system development in Ukraine.

I. M. Khomenko, A. P. Ivakhno, I. P. Kozyarin, N. F. Dubovaya, N. M. Zakharova, Ya. V. Persheguba

Shupyk National Medical Academy of Postgraduate Education, Kyiv

Introduction. Modern personnel policy in the health care of Ukraine should be based on determining priorities for the future, namely on the state of health of the younger generation.

Creating a safe living environment throughout the entire period of childhood is of paramount importance. In Ukraine, there are more than 30,000 institutions of pre-school and general secondary education, where more than 5 million children study, and their health depends on the organization of medical care directly in the institution.

In connection with the reform of the medical sphere, changes were made to the schemes of medical support for organized childhood, with an emphasis on primary care centres, which requires scientific substantiation and systematization.

Aim. Formation of a preventive model of childhood medicine in conditions of the development of public health in Ukraine.

Materials and methods. An analysis of the scientific current regulatory framework for the provision of medical and preventive care for children was carried out, which allowed us to identify a number of problematic issues underlying the sociological studies of this scientific work to assess the medical support of organized childhood in the context of health care reform.

We have developed two questionnaires for assessing the organization of medical care for children in the CPSMD and general education institutions, which included 16 and 15 questions, respectively. Each question from the first questionnaire was presented with 2 to 8 answer choices and over 80 options for another questionnaire. The expert responses were used for further assessment and analysis.

The experts were pediatricians, general practitioners of family medicine from primary medical care centres and medical staff of general secondary education institutions in Kyiv, Kyiv, Kirovohrad and Chernihiv

Results. Two possible forms of providing medical services to children directly in an educational institution have been defined: obtaining a license from the Ministry of Health of Ukraine for medical practice under the current legislation of Ukraine by each educational institution or solving this issue with the participation of primary medical care centres that already have the appropriate license and provide their representatives with adequate facilities meeting up-to-date construction, sanitary and fire regulations.

Conclusions. The most appropriate and sufficient staff of medical support for an individual educational institution were two positions: a pediatrician and a nurse ($43.84 \pm 5.81\%$ of the positive decisions of experts).

The number of children to be under the pediatrician's care should not exceed 800 (aged 0 to 18 years). $67.12 \pm 5.05\%$ of experts supported this decision. The load on general practitioners of family medicine should be no more than 30% of children aged 11–18 years in the structure of the patients.

The order of medical care for organized childhood should be determined at the level of the Ministry of Health of Ukraine ($90.41 \pm 3.45\%$ of expert decisions), and health evaluation is the functional responsibility of the physician working in the educational institution ($61.64 \pm 5.69\%$ of positive responses).

Active management of the formation of children's health in real-time conditions with a forecast for the future is one of the most important objectives of the modern public health system.

Key words: public health, children's health, organization of medical care for children, primary medical care, preventive medicine, postgraduate education of doctors.

Відомості про авторів:

Хоменко Ірина Михайлівна — доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри громадського здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205-49-98.

Івахно Олександра Петрівна — доктор медичних наук, професор, професор кафедри громадського здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205-49-91.

ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА

Козярін Іван Петрович — доктор медичних наук, професор, професор кафедри громадського здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205-49-91.

Дубова Наталія Федорівна — кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри громадського здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205-49-91.

Захарова Надія Миколаївна — кандидат медичних наук, доцент, доцент кафедри громадського здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205-49-91.

Першегуба Ярослав Володимирович — старший викладач кафедри громадського здоров'я Національної медичної академії післядипломної освіти імені П. Л. Шупика, кандидат медичних наук. Адреса: м. Київ, вул. Дорогожицька, 9, тел.: (044) 205-49-91.

Зміст

ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

О. В. Кузнєцова, О. Г. Тимченко, В. Є. Буцька, О. О. Макарчук
ГАСТРОПРОТЕКТОРНА АКТИВНІСТЬ
ТА БЕЗПЕЧНІСТЬ ГЕЛЮ «АЙВАСТЕВИН» В ЕКСПЕРИМЕНТІ 5

А. І. Яковець
КЛІТИННА ТЕРАПІЯ ГЛАУКОМНОЇ ОПТИЧНОЇ НЕЙРОПАТІЇ
В ЕКСПЕРИМЕНТІ (КОРОТКОСТРОКОВІ РЕЗУЛЬТАТИ) 33

МЕДИЦИНА, ФАРМАЦІЯ ТА ОСВІТА

**Г. В. Бекетова, І. П. Горячева, О. А. Голоцван, Н. В. Алексєєнко,
О. В. Солдатова, М. І. Нехаєнко**
УЧБОВО-МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПІДГОТОВКИ ЛІКАРІВ
НА ЕТАПІ ПІСЛЯДИПЛОМНОГО НАВЧАННЯ З ПИТАНЬ
ЗАПОБІГАННЯ НАСИЛЬСТВУ НАД ДІТЬМИ ТА ПІДЛІТКАМИ 41

М. В. Білоус, О. А. Рижов, О. П. Шматенко, Д. В. Дроздов
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЛОГІСТИЧНОЇ ПІДТРИМКИ
ЗБРОЙНИХ СИЛ В ІСТОРИЧНОМУ АСПЕКТІ ПРОВЕДЕННЯ
ВІЙСЬКОВИХ ОПЕРАЦІЙ. 54

О. Є. Богуцька, Л. І. Вишневська, Р. С. Коритнюк, Л. Л. Давтян
ВПЛИВ ЇЖИ НА ФАРМАКОТЕРАПЕВТИЧНУ АКТИВНІСТЬ
ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ. 70

Н. І. Гудзь
ОСОБЛИВОСТІ КЛАСИФІКАЦІЇ ТА СКЛАДУ ЗУБНИХ ПАСТ
ДЛЯ ЩОДЕННОГО ВИКОРИСТАННЯ. 80

НА ДОПОМОГУ ПРАКТИЧНОМУ ЛІКАРЮ

АКУШЕРСТВО ТА ГІНЕКОЛОГІЯ 96

Л. М. Онищик
ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТАНУ ВІЛ-ІНФІКОВАНИХ
ВАГІТНИХ З ЗАТРИМКОЮ РОЗВИТКУ ПЛОДА 96

Н. П. Половко, Є. В. Зуйкіна СТАН ЕКСТЕМПОРАЛЬНОЇ РЕЦЕПТУРИ УКРАЇНИ ТА ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ	294
І. В. Саханда ПРОГНОЗ РЕАЛІЗАЦІЇ АНТИГІПЕРТЕНЗИВНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ У АПТЕКАХ МІСТА КИЄВА	307
О. П. Шматенко, О. В. Плешкова, Д. С. Харченко, Н. М. Орлова АВС-, VEN- ТА ЧАСТОТНИЙ АНАЛІЗ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ ДЛЯ ЛІКУВАННЯ ТРАВМ ТА ПОРАНЕНЬ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ..	316
Л. Г. Юрковська, В. В. Краснов, С. Г. Убогов СПІВВІДНОШЕННЯ ПРАВА І МОРАЛІ ЯК СОЦІАЛЬНИХ РЕГУЛЯТОРІВ ФАРМАЦЕВТИЧНОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ	330

ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ

О. В. Петренко, Л. В. Натрус, К. К. Тавартикладзе РОЛЬ ФУНКЦІОНАЛЬНОГО СТАНУ ЕРИТРОЦИТІВ У ПАТОГЕНЕЗИ ТА РОЗВИТКУ ДІАБЕТИЧНОЇ РЕТИНОПАТІЇ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ)	341
--	-----

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Є. Є. Глєбова, В. В. Горачук ФАКТОРИ РИЗИКУ ПЕРЕДЧАСНОГО СТАРІННЯ ШКІРИ (РЕЗУЛЬТАТИ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ)	353
--	-----

ОРИГІНАЛЬНІ ДОСЛІДЖЕННЯ

Yu. I. Bاندazhevsky, N. F. Dubova THE CARDIOVASCULAR SYSTEM AND PHYSICAL GROWTH IN CHILDREN LIVING IN RAIONS AFFECTED BY THE CHERNOBYL NUCLEAR POWER PLANT ACCIDENT.	362
---	-----

А. В. Біляєв, Ю. А. Іскра ЗАЛЕЖНІСТЬ ЧАСТОТИ ПІСЛЯОПЕРАЦІЙНИХ СТРЕСОВИХ ВИРАЗОК ВІД ПЕРИФЕРИЧНОГО КРОВОТОКУ У ДІТЕЙ	376
--	-----

С. О. Зубченко, О. В. Шарікадзе СУЧАСНИЙ ПІДХІД ДО ДІАГНОСТИКИ ТА АЛЕРГЕН-ІМУНОТЕРАПІЇ ПАЦІЄНТІВ З ВЕСНЯНИМ ПОЛІНОЗОМ	385
---	-----

О. В. Кукало, І. В. Дзюблик МОЛЕКУЛЯРНО — ГЕНЕТИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ЇХ МІСЦЕ В ЕТІОЛОГІЧНІЙ ДІАГНОСТИЦІ ІНФЕКЦІЙНОГО ЗАГОСТРЕННЯ БРОНХІАЛЬНОЇ АСТМИ	396
О. Ю. Лисянська ВАРІАБЕЛЬНІСТЬ АРТЕРІАЛЬНОГО ТИСКУ У ХВОРИХ НА ХРОНІЧНОМУ АМБУЛАТОРНОМУ ГЕМОДІАЛІЗІ.	409
Л. М. Савицька СТАН ФУНКЦІОНАЛЬНОГО НИРКОВОГО РЕЗЕРВУ У ПАЦІЄНТІВ З ХРОНІЧНОЮ ХВОРОБОЮ НИРОК І-ІІІ СТАДІЇ. .	414
Е. Н. Усиченко, В. А. Гудзь, Е. М. Усиченко ПАТОГЕНЕТИЧЕСКОЕ ЗНАЧЕНИЕ ПОЛИМОРФИЗМА ГЕНА TNF (G308A) В ИСХОДАХ ВИРУСНЫХ ГЕПАТИТОВ.	427
Л. В. Черкашина РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ МЕДИЧНИХ МАРШРУТІВ ПРИ ПСОРИАЗІ: РОЗРОБКА ПАЦІЄНТ-ОРІЄНТОВАНОЇ СТРАТЕГІЇ ІНТЕГРОВАНОГО ВЕДЕННЯ ХВОРИХ НА ПЕРВИННОМУ РІВНІ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ	436

ПРОФІЛАКТИЧНА МЕДИЦИНА

К. Д. Копач, Д. В. Варивончик ОБґРУНТУВАННЯ КОМПЛЕКСУ ЗАХОДІВ ПРОФІЛАКТИКИ ВИРОБНИЧО-ЗУМОВЛЕНОЇ ПАТОЛОГІЇ У ПРАЦІВНИКІВ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ СЛУЖБИ	444
І. М. Хоменко, О. П. Івахно, І. П. Козярін, Н. Ф. Дубова, Н. М. Захарова, Я. В. Першегуба МЕДИКО-ПРОФІЛАКТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІЗОВАНОГО ДИТИНСТВА В УМОВАХ РОЗБУДОВИ СИСТЕМИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ	456